

GEORGS PORŠS

Dzimis 1920. gada 6. oktobrī Rīgā

Mācības: Rīgas Kurlmēmo skolā, zobārstniecībasursos

Nedzirdīgo biedrībā no 1940. gada

Darbs: No 1941. gada dažādos amatos nedzirdīgo organizācijās — Nedzirdīgo biedrības priekšsēdētāja vietnieks, organizācijas «Nedzirdīgo sports» vadītājs, kluba pārzinis, Rīgas nodaļas priekšsēdētājs, Latvijas Nedzirdīgo sporta federācijas prezidents u.c.

Sabiedriskie nopelni: LKB I kongresa organizators, biedrības Revīzijas, Statūtu un Zīmju valodas komisijas loceklis, «Kopsolī» redkolēģijas loceklis un sabiedriskais korektors, LKB, LNB kongresu delegāts, plēnumu un Domes loceklis utt.

LNS Goda biedrs no 1985. gada, apliecība nr. 1

Izcilas personības piemiņai

Georgs Poršs ir dzimis 1920. gadā, Rīgā. Viņa tēvs bija bankas darbinieks, māte — cara Krievijas Maskavas Dižciltīgo jaunavu institūta absolvente ar mājskolotājas tiesībām. Pēc dēla piedzimšanas viņa kļuva par māsaimnieci un ar lielu atdevi audzināja savu vienīgo bērnu. Māte Georgu, kas dzirdi zaudēja 3 gadu vecumā, skoloja pēc dzirdīgo pamatskolas programmas.

Desmit gadu vecumā jau bija apgūts pilns 6 klašu

skolas kurss krievu valodā. Pēc tam G. Poršs piecus gadus mācījās Rīgas Kurlmēmo skolā (divus gadus vācu valodā un pēdējos trīs latviešu valodā).

Pēc skolas beigšanas apdāvinātais jauneklis trīs gadus mācījās par zobu tehniķi pie nedzirdīgo biedrību kustības pamatlicēja Persija fon Hakena. 1939.gadā Poršs sāka strādāt savā specialitātē. Tiesa gan, īsu laiku, jo saprata, ka šī profesija nav viņa raksturam un dzīves mērķiem piemērota.

Īstais aicinājums — darbs nedzirdīgo organizācijā

Georgam vajadzēja kaut ko aktīvāku, kaut ko vairāk, un to viņš atrada nedzirdīgo organizācijā. Šeit bija tik daudz darāmā! 1941. gadā viņš tika ievēlēts par Latvijas Nedzirdīgo biedrības priekšsēdētāja vietnieku. Vācu okupācijas laikā šī organizācija tika likvidēta.

Tā vietā vēlāk atļāva atjaunot sporta biedrību «Nedzirdīgo sports», kuru vadīja G. Poršs. Viņš pieņēma darbā tikko skolu beigušo Jevgēniju Ahančonoku, kura vēlāk kļuva par viņa sievu. Ženija klubā strādāja par sekretāri.

«Nedzirdīgo sports» pastāvēja līdz 1946.gadam, tad to iekļāva Latvijas PSR Nedzirdīgo biedrības sastāvā, un G. Poršs uzņēmās Rīgas nodaļas nedzirdīgo kluba pārziņa darbu. Jaunais, enerģiskais Poršu pāris vispirms ķērās pie nedzirdīgo teātra darbības atjaunošanas, panākot, ka to vada profesionāls režisors.

Pēc tam tika veikts liels darbs, lai notiktu pirmais Latvijas Kurlmēmo biedrības (LKB) kongress. G. Poršs kopā ar Aleksandru Celmu organizēja vietējo nedzirdīgo nodaļu sapulci, lai tiktu izvirzīti delegāti uz šo kongresu. Georgs sagatavoja nepieciešamos materiālus, izstrādāja kongresa dienas kārtību, sastādīja vajadzīgo viesu sarakstu un vadīja kongresu (1949). Kongresā

G. Poršs tika ievēlēts par LKB prezidija priekšsēdētāja vietnieku.

Tajā pašā gadā viņš kļuva par Rīgas nodaļas pirmo priekšsēdētāju. Gudrā Georga padoms un palīdzība bija nepieciešama arī nākamajos kongresos. Viņš bija vajadzīgs biedrības statūtu izstrādē un citu organizatorisko jautājumu risināšanā. Viņu ievēlēja biedrības Centrālās valdes Revīzijas komisijā.

Kāpēc viņš pats nekad nav kļuvis par biedrības priekšsēdētāju? *«Viņu neievēlēja biedrības vadošajā amatā tāpēc, ka Sociālās nodrošināšanas ministrija, kuras pārziņā toreiz bija biedrība, uzskatīja, ka viņam bija pārāk brīvdomīgi uzskati un neatkarīga rīcība,»* uzskata Ansis Smons. Kādā intervijā «Kopsolī» G. Poršs pats atzina, ka līdz LNB priekšsēdētāja amatam nebija ticis, jo nevēlējās iestāties Komunistiskajā partijā.

Georgs Poršs savas aktīvās darbības periodā bija visu KB, LNB un LNS kongresu delegāts, Statūtu komisijas loceklis, darbojās Centrālās valdes Revīzijas komisijā, plēnumu un Domes sastāvā.

«Esmu daudz mācījies no Georga Porša. Viņš bija zelta cilvēks un biedrības «klejojošais arhivārs». Daudzi nedzirdīgie lūdza viņam padomu dažādās dzīves jomās — sociālos vai darba jautājumos. Sirsnīgais un laipnais Georgs vienmēr bija gatavs palīdzēt. Viņš prata četras valodas, kuras izmantoja biedrības labā. Sevišķi daudz palīdzējis krievu valodā rakstīto materiālu tulkošanā,» stāsta Ansis Smons.

Kad G. Poršam neatradās algots darbs nedzirdīgo organizācijā, viņš nebaidījās izmēģināt citus, nedzirdīgiem netipiskus darbus. Piemēram, vienu gadu nostrādāja par pārdevēju avīžu kioskā, četrus gadus — Valsts bankā par vērtspapīru ekspeditoru.

Otrā sirdslieta — sports

G.Poršam sevišķi patika darboties sporta jomā. Viņš ir strādājis par fizikultūras instruktoru un vienu laiku bija pat Latvijas Nedzirdīgo sporta federācijas prezidents. Georgs ne tikai organizēja un tiesāja, bet arī pats aktīvi sportoja, uzrādot izcilus sasniegumus daudzos sporta veidos. Novusā un velotūrismā viņš ir ieguvis I sporta klasi, galda tenisā un orientēšanās sportā — otro, bet futbolā un šahā — trešo sporta klasi. Eru-dītajam Poršam bija plašas zināšanas sporta spēļu tiesāšanā. Te var izveidot pat veselu sarakstu! Viņš bija I kategorijas tiesnesis futbolā, galda tenisā, novusā un orientēšanās sportā, II kategorijas — dambretē, šahā un vieglatlētikā, savukārt basketbola un volejbola spēles tiesājis kā III kategorijas tiesnesis.

Visilgāk Georgs nodarbojies ar orientēšanās sportu. Lai gan pašmāju mežos nebija uzrādījis īpašus rezultātus, toties 67 gadu vecumā kļuva par PSRS čempionu starp dzirdīgajiem savā vecuma grupā. Tas bija pirmais gadījums Latvijas Nedzirdīgo biedrības vēsturē, kad nedzirdīgais kļūst par PSRS čempionu starp dzirdīgajiem.

LNSF prezidents **Varis Strazdiņš:**

«Sākot savas sporta organizatora gaitas, viens no pirmajiem kolēģiem, kuru iepazīnu, bija Georgs Poršs. Uzreiz sapratu — sports laikam ir galvenais viņa dzīves mērķis un sirdslieta. Un, protams, viņš ir cilvēks ar tiešām izcilu atmiņu. Līdz šim neesmu saticis kādu citu nedzirdīgo ar tādām īpašībām.

Georgs jaunībā pats aktīvi nodarbojās ar futbolu, novusu, pēc tam organizēja sporta dzīvi. Pats piedalījās tūrisma un orientēšanās sacensībās, pēc tam veica to organizēšanu un tiesāšanu. Georgs ir mūsu visilggadīgākais aktīvais orientierists, kas izcīnījis uzvaru oficiā-

lā čempionātā Krievijā. Sportista un organizatora darbā aizvadīts garš dzīves periods dažādos augstos un ne tik augstos amatos, arī LNSF prezidenta amatā. Sadarbība ar Georgu man vairāk notika ikdienas organizatoriskajā darbā, kad kopā risinājām dažādus sporta jautājumus. Arī dažādās vēlētās sporta un sociālajās institūcijās.

Daudz plašāku informāciju par viņa ieguldījumu un sporta gaitām varēs iegūt topošajā grāmatā par nedzirdīgo sportu.»

«Kopsolī» — no pirmā numura

G. Porša sirds un brīvais laiks ārpus darba piedereja arī avīzei «Kopsolī» kopš tās pirmajiem numuriem. Interese par žurnālistiku viņam radās jau skolas laikā, kad veidoja žurnālu par sporta tematiku. Pats visu izdomāja, rakstīja, zīmēja, līmēja. Jau no tiem laikiem viņš ļoti sekoja, lai tiktu pareizi lietota latviešu valodas gramatika. Tāpēc viņš ne tikai rakstīja par dažādiem nedzirdīgo dzīves notikumiem, bet lasīja arī korektūras. G. Poršs ir precizējis datus un faktus gandrīz 900 numuriem. Viņa fenomenālā atmiņa un zināšanas palīdzēja nedzirdīgo laikrakstam izvairīties no neprecīziem uzvārdiem, nosaukumiem, gadskaitļiem. Viņš ir vadījis laikraksta krustvārdu mīklu nodaļu, kā arī bieži zīmējis karikatūras ar pseidonīmu Nātre. Ilgus gadus bija «Kopsolī» redakcijas sastāvā. G. Poršs ir pētījis un aprakstījis nedzirdīgo organizācijas vēstures pirmsākumus, aktīvi piedalījās šīs tēmas risināšanā visā savas dzīves laikā.

Trešā sirdslieta — zīmju valoda.

Viņa ieguldījums latviešu zīmju valodas izveidē ir milzīgs. Viņš ir viens no latviešu zīmju valodas alfabēta radītājiem. Līdz 1951. gadam burti tika rādīti vai nu ar abām rokām, vai ar vienu roku, pieskaroties degunam vai mutei, vai citai galvas daļai. Georgs Poršs kopā ar pārējiem rokas alfabēta autoriem — Aleksandru Celmu,

Ēriku Dambi un Alfrēdu Ozolu par pamatu ņēma krievu daktilo alfabētu, kuru pielāgoja latviešu alfabēta burtu veidiem vai radīja jaunas zīmes. Tolaik nebija pieejami citu valstu materiāli. Pēc tam viņš ķērās pie zīmju valodas vārdnīcas sastādīšanas. 1962.gadā Latvijā tika izdota pirmā «Nedzirdīgo runas žestu vārdnīca», kurā ievietota 3401 zīme ar fotoattēliem un to aprakstiem.

Viņa nozīmīgo devumu latviešu zīmju valodas attīstībā uzsver Zīmju valodas centra direktore **Lilīta Janševska**: «*Ar Georgu kopā gatavojām zīmju valodas vārdnīcu ABC (1998) un vārdnīcu par tematu «Brīvais laiks» (2002). Viņš bija neatsverams konsultants arī pie zīmju fotografēšanas — rādīja, kā labāk rokas turēt kameras priekšā. Palīdzēja veidot zīmju virzienu bultas, sastādīja vārdu sarakstu. Viņš konsultēja Dinu Betheri maģistra darba izstrādē par zīmju valodas gramatiku. Vienmēr bija precīzs, ieradās norunātajā laikā, labprāt palīdzēja.*»

Vispusīgā Porša uzmanības lokā bija zīmju valodas tulki. 1957.gadā CV noorganizēja 1. republikāniskos kurlmēmo tulku kvalifikācijas kursus, un viens no apmācītajiem bija G. Poršs. Viņš iestājās par to, lai tiktu organizēti nevis īslaicīgi, bet gan pamatīgi kursi ar izlaiduma eksāmeniem un kategorijas piešķiršanu.

Ar dedzīgu sirdi

G. Poršs atrada laiku arī mākslinieciskajai pašdarbībai. Kopā ar sievu spēlēja teātri, deklamēja dzejoļus. Rosīgi darbotamies nedzirdīgo organizācijā, Poršs līdztekus pašizglitojās, daudz lasot un vienmēr cītīgi sekojot visiem politiskajiem notikumiem Latvijā un pasaulē. Kādu laiku viņš bija pasūtījis pat veselus 18 preses izdevumus gan latviešu, gan krievu valodā. «*Ko lai citu nedzirdīgais dara, ja viņam nav pieejami citi masu informācijas līdzekļi,*» tā atbildēja kaislīgais lasītājs kā-

dā «Kopsolī» intervijā.

Līdz pat savai nāves stundai viņš bija kopā ar avīzēm, kuras viņam pēdējos dzīves mēnešos gādāja Nedzirdīgo savienības aktīviste Dzintra Intsone.

LNS lielais zaudējums

Georgs Poršs, LNS Goda biedrs ar apliecību nr. 1 kopš 1985. gada, aizgāja mūžībā 2007.gada 5. oktobrī un pēc viņa vēlēšanās tika apglabāts Lāčupes kapos blakus savai mātei. *«Viņa bija man visdārgākais, vistuvākais cilvēks,»* — tā pirms nāves teicis Georgs. Pateicoties mātes pašai izlēšanai dēla skološanā, Georgs kļuva par ļoti izglītotu, gudru un mērķtiecīgu cilvēku. **I.I.**

Latvijas Nedzirdīgo savienībai un visai nedzirdīgo saimei viņa aiziešana mūžībā ir liels zaudējums, jo pašreiz mūsu vidū nav otra tāda cilvēka kā viņš — ar vispusīgām, ļoti pamatīgām zināšanām daudzās jomās, asu prātu, dedzīgu sirdi un lielu sabiedrisko aktivitāti. Mēs vēl ilgi izmantosim viņa garīgo mantojumu.

